

Min AZ

Mrs. W.J. Krijken

Exnr: 6 van 11 Exn.

Ministerie van Defensie

22

Defensie

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Kabinet van de Directeur

Bezoekadres:

Frederikkazerne, Gebouw 32
van der Burchlaan 31

Postadres:

MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Aan Vz en leden CVIN

Datum 2 september 2005
Ons kenmerk DIS2005-00600
Onderwerp Dreigingsinschatting NL krijgsmacht

Hierbij bied ik U de CVIN-bijdrage van de MIVD aan met betrekking tot de dreigingsinschatting van operaties waaraan de Nederlandse krijgsmacht deelneemt.

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst,

B. Dedden
Generaal-majoor

Bijlage: 1

BIJLAGE BEHORENDE BIJ DIS/ 2005018680

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Afdeling Analyse & Rapportage

Bijdrage MIVD t.b.v. CVIN 2 september 2005

IRAK

(O) Het Iraakse parlement heeft, na herhaald uitstel in de afgelopen weken, op 28 augustus jl. de veelbesproken ontwerpgrondwet aanvaard. Echter, het sunnietische blok in de grondwetcommissie en de sunnieten in het parlement hebben verklaard de ontwerpgrondwet af te wijzen. Het grote struikelblok voor de sunnieten is het punt van het etnisch-religieuze federalisme. In het geval van een definitieve breuk tussen beide kampen neemt de kans toe op een verdere (met instemming van de sunnietische leiders) intensivering van het gewelddadige sunnietische verzet tegen de Iraakse regering. Dit geldt zeker ook voor de periode in de aanloop naar het referendum van medio oktober. In het vermijden van zo'n escalatie zou de huidige regeringscoalitie onder leiding van Jafari in principe een hoofdrol kunnen spelen, maar het is twijfelachtig of die daar nog toe bij machte is.

(SC) De opstelling van het gewapende (sunnietische) verzet tegenover het as. referendum is nog onduidelijk. Gewapende acties om deelname van de sunnietische bevolking aan het referendum van medio oktober zoveel mogelijk te ontmoedigen en te saboteren, zouden juist (onbedoeld) tot resultaat kunnen hebben dat de grondwet ook in de overwegend sunnietische provincies (door wel stemmende niet-sunnieten) zou worden aanvaard. Desondanks is de verwerping van de ontwerpgrondwet in deze provincies medio oktober nu toch een zeer reële optie geworden. Dat zou voor het politieke normalisatieproces een zeer grote terugslag betekenen en tot een verder uitstel/vertraging daarin leiden.

(SC) Met een gemiddeld aantal incidenten van twaalf per dag in Bagdad in de week van 23 -29 augustus 2005 is het aantal aanslagen ten opzichte van de voorafgaande twee weken (veertien -vijftien aanslagen per dag) enigszins gedaald. In totaal werden 84 aanslagen gepleegd in Bagdad. *Improvised Explosive Devices* (IEDs) en Klein kaliber Wapens (KKW) zijn met 33 respectievelijk 26 incidenten de voornaamste inzetmiddelen geweest.

(SC) De meest opzienbarende gebeurtenissen in Bagdad vonden plaats op 24 augustus jl. toen een viertal schijnbaar gecoördineerde samengestelde aanvallen tientallen doden en gewonden veroorzaakten. Bij twee aanvallen werden *Suicide Vehicle Borne* IEDs (SVBIEDs) ingezet in combinatie met KKW. Bij één incident werden bovendien *Rocket Propelled Grenades* (RPGs) ingezet. Bij de overige twee aanvallen werden in één incident KKW en RPG en in het andere incident KKW en IED ingezet. In totaal vielen daarbij 41 doden en 6 gewonden, de twee zelfmoordenaars niet meegerekend.

(SC) Op 31 augustus zijn in Bagdad naar verluidt tenminste 600 (sommige schattingen spreken zelfs van 1000) mensen omgekomen nadat onder een mensenmenigte paniek was uitgebroken. Het incident vond plaats tijdens een shi'ietische ceremonie in Bagdad. Volgens een verklaring van het Iraakse ministerie van volksgezondheid ontstond er paniek onder de menigte nadat zich geruchten hadden verspreid over de aanwezigheid van vermeende zelfmoordenaars tussen de mensenmassa. Vele honderden mensen vonden de verdrinkingsdood toen een brug over de rivier de Tigris het begaf. Vele anderen werden gedood toen zij door de menigte onder de voet werden gelopen. Eerder die dag waren al zeven mensen omgekomen toen er, in drie separate aanvallen, mortieren op de menigte werden afgevuurd.

(SC) De samengestelde aanvallen van 24 augustus zijn, net als de aanslagen op 17 augustus, die overigens ook op een woensdag plaatsvonden, vooral geïnspireerd door de perikelen rondom de grondwet. Het verzet houdt met de aanslagen de druk op de sunnietische bevolkingsgroep in stand. De mortieraanvallen op de shi'ietische ceremonie bij een moskee in Bagdad zijn pogingen om de tegenstellingen tussen shi'ieten en sunnieten te verscherpen in de hoop dat deze aanvallen weer gewelddadige reacties vanuit de shi'ietische gemeenschap oproepen. De aanvallen spelen bovendien in op de vrees binnen de sunnietische gemeenschap dat zij door de nieuwe grondwet blijvend gemarginaliseerd worden (door de meerderheid van shi'ieten en Koerden).

BALKAN

(SG) In het geval van terroristische acties op de Balkan zal de Amerikaanse presentie waarschijnlijk als primair doel worden gezien. Daarbij kan echter ook (gecoloceerd) Nederlands personeel slachtoffer worden. De terroristische dreiging in Bosnië-Herzegovina en Kosovo, waar Nederlandse militairen werkzaam zijn op het hoofdkwartier van KFOR en bij de *European Union Monitor Mission* (EUMM), wordt onveranderd als gemiddeld ingeschat. Voor Macedonië, waar Nederlandse eenheden (KMar) en politiepersoneel actief zijn binnen de EU-politiemissie Proxima, wordt deze nog steeds als laag ingeschaald. Hoewel met aanslagen voortdurend rekening dient te worden gehouden, is er op basis van de huidige informatie geen sprake van een verhoogde terroristische dreiging.

(SC) Bosnië-Herzegovina is ten prooi aan een diepgaande politieke impasse, vooral als gevolg van het gezamenlijke verzet van de mono-etnische partijen tegen het op inter-etnische integratie gerichte beleid van de Internationale Gemeenschap (IG). De belangrijkste controverse betreft momenteel de integratie van de langs entiteitsgrenzen opererende politie. Deze impasse verhindert de door de IG nagestreefde overdracht van bevoegdheden aan de lokale (Bosnische) politici en de verder integratie van Bosnië-Herzegovina in Euro-Atlantische structuren. Het gebrek aan vooruitgang in het vredesproces dwingt de IG zelfs om steeds openlijker politieke initiatieven te nemen, hetgeen tot gevolg heeft dat de lokale politici steeds meer van verantwoordelijkheden ontslagen worden. Er is geen uitzicht op ingrijpende verbetering in deze situatie, zeker niet voor de volgende presidents- en parlementsverkiezingen (september 2006). Meer dan waarschijnlijk zullen nieuwe sancties van de kant van de IG noodzakelijk zijn om het vredesproces enigszins op koers te houden. Ondanks de overdracht van enkele Bosnisch-Servische verdachten van oorlogsmisdaden aan het Internationaal Joegoslavië Tribunaal (ICTY) blijft sprake van onvoldoende samenwerking met dat Tribunaal.

(SC) Gewelddadige acties versus internationaal personeel zijn tot op heden in Bosnië-Herzegovina uitgebleven. Met dergelijk incidenten moet echter rekening worden gehouden wanneer de vitale belangen van bevolkingsgroepen en hun elites daadwerkelijk bedreigd worden. Naar verwachting zullen er zich in Bosnië-Herzegovina geen grootschalige (gewelddadige) protesten voordoen indien EUFOR erin zou slagen prominente van oorlogsmisdaden verdachte personen te arresteren. Relatief kleinschalige (bom)incidenten komen regelmatig voor in met name Sarajevo en omgeving, waarbij de IG tot dusver geen (direct) doelwit is geweest. Over het algemeen houden dergelijke gebeurtenissen verband met (Interne conflicten binnen) de georganiseerde misdaad.

(SC) Op 8 maart jl. werd een aanklacht van het Internationaal Joegoslavië Tribunaal (ICTY) tegen de Kosovaarse premier Ramush Haradinaj geopenbaard, waarna deze direct zijn functie neerlegde. Sinds het daaropvolgende, vrijwillige vertrek van Haradinaj naar Den Haag is de situatie in Kosovo relatief rustig gebleven. Ook zijn terugkeer op borgtocht heeft de gemoederen doen bedaren en tot op heden een positieve invloed gehad op de houding van de etnisch-Albanese bevolking.

(SC) De vraag op welke termijn er door de IG duidelijkheid wordt verschaft over de definitieve internationaal-rechtelijke status van Kosovo heeft in het verleden tot veel frustratie geleid onder de etnisch-Albanese bevolking. Deze frustratie is onverminderd hoog en speelt een doorslaggevende rol bij de organisatie van demonstraties door (met name) de Kosovaarse veteranenorganisaties (ShVL). In het verleden hebben (grootschalige) protestacties geleid tot onlusten.

Deze netwerken komen in belangrijke mate overeen met de ten tijde van de strijd tegen de Serviërs gevestigde UCK-structuren. De kans op nieuwe geweldsuitbarstingen in Kosovo blijft onverminderd hoog.

Deze hebben primair betrekking op de naleving

van de mensenrechten, en met name op de rechten van de (etnische) minderheden. Er zijn indicaties dat Eide onder aanzienlijke druk van verschillende kringen staat om zijn beoordeling in een gunstig daglicht te plaatsen. Vertegenwoordigers van de IG vrezen in toenemende mate gewelddadige repercussies van etnisch-Albanese zijde als het rapport van Eide tot gevolg heeft dat de onderhandelingen zouden worden uitgesteld. Indien het rapport van Eide positief uitvalt, zal dit met name repercussies hebben voor de Servische minderheid in de enclaves ten zuiden van de Ibar-rivier. Het kan niet worden uitgesloten dat een positieve evaluatie zal leiden tot een exodus van Serviërs uit deze enclaves.

(SC) Ook de recente reeks (bom)aanslagen vormt een bedreiging voor de fragiele veiligheidssituatie in Kosovo. Aangenomen wordt dat aan politieke partijen gelieerde gewapende groepen verantwoordelijk zijn voor de aanslagen en trachten de politieke toestand te manipuleren. Aanslagen zullen naar verwachting leiden tot onrust onder de etnisch-Albanese bevolking. Dit geldt in het bijzonder voor incidenten met een inter-etnisch karakter, die in het verleden werden uitgebuit voor nationalistische propagandadoeleinden. De kans bestaat dat demonstraties en/of aanslagen uit etnisch-Albanese hoek zich (direct) zullen richten tegen de internationale presentie, terwijl ook inter- en intra-etnisch geweld niet kan worden uitgesloten.

(SC) In Kroatië heeft het uitstel van onderhandelingen over toetreding tot de EU tot dusver niet in (gewelddadige) protesten geresulteerd. Eerder had de zogenaamde "Kroatische Radicale Beweging" bedreigd aanslagen te zullen plegen op Europese burgers die verblijven in Kroatië. Hierbij werden specifiek Nederlanders als doelwit genoemd, omdat Nederland onderdak biedt aan het ICTY. De dreigbrief blijkt eerder symptomatisch voor de toegenomen kritiek onder Kroaten op zowel het eisenpakket van de EU als pro-EU landgenoten, dan dat het schrijven de voorbode zou kunnen vormen voor gewelddadige acties tegen EU-burgers, inclusief Nederlanders.

AFGHANISTAN

(SG) De veiligheidssituatie in Afghanistan kenmerkt zich in aanloop naar de komende parlementaire verkiezingen van 18 september as. door een merkbaar toenemende spanning in alle delen van het land. In het noorden en de centrale gelegen provincies van Afghanistan gebeurt dit vooralsnog redelijk gewelddoos, in het zuiden en zuidoosten is er in toenemende mate sprake van zware strijd tussen elementen van de *Operation Enduring Freedom* en opstandige *Anti Coalition Militia* (ACM). Deze strijd wordt overigens door meer factoren dan alleen de verkiezingsvoorbereidingen veroorzaakt. Zij is mede een gevolg van inter- en intra-etnische spanningen in deze regio's. Alhoewel de oppositionele krachten zich blijven verzetten tegen het democratiseringsproces en met name tegen de aanstaande verkiezingen zijn zij er zich van bewust dat ze de verkiezingen slechts kunnen verstoren en niet meer kunnen verhinderen. Incidenten en aanslagen gericht tegen parlements- en provinciale kandidaten en de verkiezingsorganisatie komen inmiddels frequent voor.

(SG) In Kabul blijft het aantal incidenten verhoudingsgewijs laag, hoewel ook Kabul en omgeving nog steeds het toneel blijven van sporadische raketaanvallen en aanslagen op ISAF en Coalitiepersoneel en op representanten van de Afghaanse regering. Elders in het land, met nadruk op de zuidelijke en oostelijke grensgebieden, blijven de ACM aanvallen uitvoeren. Dit gebeurt zowel offensief als defensief vanuit hun eigen *sanctuaries* met als doel behoud en uitbreiding van hun posities, maar ook als reactie op de door OEF uitgevoerde operaties. Het eerder door de regering ingestelde amnestieprogramma verloopt rommelig en heeft ook als gevolg gehad dat de overblijvende Taliban zich in de afgelopen weken juist harder (en met brutere middelen) zijn gaan verzetten. Naast militaire aanvallen op Coalitietroepen hebben de aanslagen zich in de afgelopen weken in toenemende mate gericht op Afghaanse politieke en religieuze *key players* en zelfs moskeeën zijn daarbij het doel geweest. Daarbij wordt ook een toename van buitenlandse strijders binnen de ACM-gelederen waargenomen. Inschattingen die suggereren dat de oppositionele krachten volledig op hun retour zouden zijn worden dezerzijds overigens als onjuist beschouwd.

(SC) Het demobilisatie- en ontwapeningsprogramma (DDR) is inmiddels afgerond en opgevolgd door het *Disarmament of Illegal Armed Groups* (DIAG) programma. De redelijk probleemloze voortgang van dit programma heeft inmiddels geleid tot de inname van een grote hoeveelheid wapens, maar ook tot het met voorrang identificeren van militie-commandanten, die zich tegelijkertijd als kandidaat parlementsld hadden aangemeld. Van deze kandidaten is intussen vastgesteld wie er nog ontoelaatbare

banden met de gewapende groeperingen onderhoudt. Inmiddels zijn om die reden 29 kandidaat-parlementsleden geschrapt.

(SC) In Afghanistan moet in alle inzetgebieden voortdurend rekening worden gehouden met voortzetting van het geweld, zoals door aanslagen met IEDs en raketbeschietingen. Vliegtuigen en helikopters dienen rekening te houden met de mogelijke vijandelijke inzet van KKW. Ook de aanwezigheid van luchtafweersystemen en *Man Portable Air Defence Systems* (MANPADS) blijft reden voor waakzaamheid. Tijdens het verblijf aan de grond op *Kabul International Airport* bestaat er een beperkt risico van beschieting van het complex met raketten, voornamelijk uit noordoostelijke richting. Het normbeeld betreffende het verantwoordelijkheidsgebied (AOR) van ISAF is ongewijzigd. Naast de mogelijke inzet van KKW en draagbare antitankwapens (RPGs), dient onverminderd rekening te worden gehouden met raketbeschietingen vanaf de rand van de AOR van *Kabul Multinational Brigade*, KMNB. Ook worden er nog altijd pogingen ondernomen om ISAF-voertuigen aan te vallen met behulp van IEDs, die langs de weg worden ingegraven en van afstand tot ontploffing worden gebracht. Het risico van zelfmoordaanslagen en ontvoeringen blijft zeker aanwezig.

(SG) In de provincie Baghlan zijn de activiteiten van de OMF nog steeds uitermate beperkt in aantal. Wel is in de provincie sprake van een toenemende spanning naar aanleiding van het beleid van de Provinciaal Gouverneur Hamdard, dat erop is gericht om de macht van zijn eigen Pashtun-achterban uit te breiden ten nadele van de overwegend Tadzjiekse bevolking van de provincie. Dit heeft in Pol-e-Komri tot een aantal demonstraties geleid. Het lijkt er inmiddels op dat de Gouverneur op korte termijn zal worden vervangen. Ook blijft de onduidelijke positie van krijgsheer Amir Gul in de provincie tot onrust leiden.

Regelmatig vinden er in Afghanistan, en dus ook in de provincie Baghlan, incidenten plaats die in verband staan met criminaliteit, vaak gerelateerd aan drugsteelt en -handel. Meestal richt het geweld zich niet direct tegen de aanwezige buitenlanders, alhoewel op 5 juli een NL PRT-konvooi het doel van een anti-Westerse aanslag was. Het grootste fysieke risico voor het Nederlandse PRT in Pul-e Khumri gaat uit van raketten (107 - 122 mm) waarmee de compound onder vuur zou kunnen worden genomen en van IEDs. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met criminaliteit, zoals roofovervallen en met de mogelijke gevolgen van de anti-drugscampagne in de provincie. De houding van de bevolking ten opzichte van het PRT is nog steeds positief, al zijn de hooggespannen verwachtingen van de bevolking intussen getemperd door het uitblijven van merkbare verbeteringen in hun leefsituatie sinds de komst van het PRT.

(SG) Voor wat betreft het inzetgebied van de Nederlandse deelname met *Special Forces* aan de *Operation Enduring Freedom* (OEF) in de provincie Kandahar geldt dat de incidentenaantallen vanaf april buiten de Nederlandse sector sterk zijn gestegen. Incidenten in en rond Kandahar-stad dragen vooral het kenmerk van de strijd tussen de lokale stammen over het behoud of deerschikking van de macht en richten zich primair tegen Afghaanse functionarissen. Ook Coalitietroepen lopen hierbij echter zeker het gevaar om door raket- of IED-aanvallen, schutters of zelfmoordenaars te worden aangegrepen. In het Nederlandse inzetgebied in Zuid Kandahar is, behalve een gericht salvó op een NL heli-copter, nog geen sprake geweest van direct gevechtscontact of van tegen de NL SF gerichte aanslagen.

(SG) In tegenstelling tot de forse afname van de voor papaverteelt gebruikte landbouwgrond in Afghanistan is het niet de verwachting dat de totale productie van opium vergelijkbaar zal dalen. De daling van de totale hoeveelheid papaveraanplant is echter wel een gevolg van de inspanningen van de regering om de boeren te overtuigen geen papaver meer te verbouwen. Daarbij werd bedreigd met juridische maatregelen en het uitroepen van een *fatwa* tegen de drugshandel. Ook economische factoren spelen hierin echter een rol aangezien, onder andere als gevolg van de opgebouwde voorraden, de prijzen van ruwe opium momenteel relatief laag zijn. Daadwerkelijke drugsbestrijding door vernietiging van velden door de nationale en lokale overheden is slechts op zeer beperkte schaal uitgevoerd en heeft tot dusver weinig gewelddadige reacties vanuit de gedupeerde bevolking uitgelokt. De strijd tegen de drugs zal overigens van langdurige aard zijn en moet gelijktijdig met de strijd tegen armoede, corruptie en terrorisme worden gevoerd.

ISRAËL / UNTSO / LIBANON

(SG) De situatie op de Golan Hoogte is relatief stabiel. Met UNDOF/UNTSO in de rol van supervisor zetten alle betrokken partijen zich in om zoveel mogelijk de rust te bewaren rond de Golan. Als reactie op het aanbod van de Syrische president Assad (december 2004) dat deze, zonder eisen vooraf, bereid is tot vredesoverleg met Israël, heeft premier Sharon aangegeven daartoe onder voorwaarden genegen te zijn. Zijn belangrijkste voorwaarde is dat Syrië de steun aan radicale groepen (Hezbollah, Palestijnen) staakt. Deze eis wordt door de VS onderstreept. Tot dusver vormt de houding van Syrië in dezen voor Sharon (alsook voor de VS) geen aanleiding om tot toenadering over te gaan.

(SG) Met de door de Palestijnse Autoriteit en Israël hervatte dialoog, die moet resulteren in een permanente wapenstilstand gevolgd door hernieuwd *road map*-overleg, is de druk op Syrië toegenomen. Voor Israël heeft echter de in oktober a.s. te voltooien terugtrekking uit de Gaza Strook prioriteit. Bovendien zal Israël willen afwachten of de PA de controle in Gaza kan behouden; voordat het zich in een nieuwe onderhandelingsfase begeeft.

(SG) In Libanon zijn de parlementsverkiezingen redelijk rustig verlopen. Winnaar was de lijst van Saad al-Din al-Hariri, de zoon van de eerder dit jaar vermoorde ex-premier Rafiq al-Hariri, die 36 zetels won. Hariri en zijn bondgenoten van andere partijen (waaronder Druzen-leider Junblatt) hebben tezamen 72 zetels, het blok van Hezbollah en Amal 35, en de alliantie rond ex-generaal Aoun 21, in het 128-koppige parlement. In de daaropvolgende weken is Amal-leider Berri tot parlementsvoorzitter benoemd en Fuad Siniora (van het Hariri-blok) als premier aangesteld.

(SG) Siniora (zoals gebruikelijk een sunniet) heeft een kabinet gevormd, waarin praktisch alle machtsblokken zitting hebben. Voor het eerst neemt de Libanese Hezbollah-partij deel aan de regering, en wel met één minister (Energie en Water), terwijl de minister van Handel eveneens aan Hezbollah is gelieerd. De minister van Buitenlandse Zaken is een onafhankelijke shi'iet, maar door Hezbollah en Amal naar voren geschoven. Alleen de alliantie rond de maronietische ex-generaal Aoun ontbreekt in de regering, omdat zijn eisen niet werden ingewilligd.

(SG) Het eerste buitenlandbezoek van Siniora was aan Damascus om de Syrische machthebbers gerust te stellen, dat zijn regering geen anti-Syrische houding zal innemen. De bilaterale betrekkingen zijn na de aftocht van het Syrische leger nog niet uitgekristalliseerd. Nagenoeg alle Libanese kopstukken benadrukken dat de in VN-resolutie 1559 geëiste ontwapening van Hezbollah primair een Libanese kwestie is die alleen middels een interne dialoog kan worden gerealiseerd. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken heeft aangegeven deze dialoog af te wachten.

(SG) In het Libanees-Israëlische grensgebied, in het bijzonder de enclave 'Shebaa-boerderijen' die door Israël wordt bezet, voert Hezbollah incidenteel acties tegen *Israeli Defence Forces* (IDF)-eenheden uit, zoals laatstelijk in juli. Zoals gebruikelijk leidde dit tot Israëlische vergeldingsacties tegen Hezbollah-doelen in Libanon. Tot dusver echter wensen alle betrokken partijen verdere escalatie in dit gebied te voorkomen. Er zijn geen indicaties voor een expliciet tegen Nederlandse belangen / Nederlandse UNTSO-waarnemers gerichte dreiging.

NEDERLANDSE ANTILLEN EN ARUBA

(O) Op 7 augustus jl. vonden in Venezuela verkiezingen voor gemeente- en districtsraden plaats, terwijl in de deelstaat Amazonas tevens de gouverneursverkiezing plaatsvond. De opkomst bij de lokale verkiezingen was laag. In het kader van het zogenoemde *Plan República* werden meer dan 100.000 militairen, waarvan zo'n 25.000 reservisten, ingezet voor beveiligingstaken bij de stembureaus en handhaving van de openbare orde. In het algemeen zijn deze verkiezingen rustig verlopen.

(O) Officiële totaalresultaten van de lokale verkiezingen zijn voor zover bekend niet gepubliceerd, maar zo'n 80% van de verkiesbare plaatsen is in handen gekomen van partijen die tot het regeringskamp behoren. Chávez sprak dan ook van een "verpletterende overwinning". De *Movimiento Quinta República* (MVR) van Chávez zou zelf bijna 55% van de zetels hebben gewonnen. Alleen in Zulia en Nueva Esparta, de enige staten waar vorig jaar oppositiekandidaten tot gouverneur werden gekozen, behaalde de politieke oppositie een meerderheid van de te verdelen raadszetels.

(SC) De oppositie heeft bij deze verkiezingen een groot zetelverlies geleden en kan bijna nergens meer serieus weerwerk aan het Chavisme bieden. Bij verschillende oppositiepartijen is dan ook de roep om nieuwe leiders toegenomen. Ook was sprake van hernieuwde oproepen tot samenwerking van de oppositiepartijen met het oog op de 4 december as. te houden verkiezingen voor de Nationale Assemblee. De kandidaatstelling hiervoor moet echter al in september plaatsvinden. De kans dat de oppositie op zo'n korte termijn met gezamenlijke kandidatenlijsten komt is zeer klein. De kans is dan ook groot dat de oppositie in december opnieuw een verpletterende nederlaag zal lijden en het regeringskamp meer dan tweederde van de Assembleezetels zal winnen.

(SC) Na zijn reeks opeenvolgende overwinningen in referenda en verkiezingen tracht Chávez nu zijn positie verder te versterken door internationale steun voor zijn "revolutie" te genereren. Vooral na zijn overwinning in het terugroepingsreferendum tegen hem in augustus 2004 is dit steeds zichtbaarder geworden. Dit heeft geresulteerd in het nauwer aanhalen van de betrekkingen met Cuba en hun gezamenlijke streven naar het "*Alternativa Bolivariana para las Américas*" (ALBA) voor economische samenwerking tussen de Latijnsamerikaanse en Caribische staten. In dit kader is inmiddels een reeks overeenkomsten gesloten voor goedkope olieleveranties aan landen in deze regio's, terwijl Venezuela schuldverplichtingen van Ecuador (tijdelijk) heeft afgekocht om de waarnemend president daar te steunen. In feite lijkt Chávez de steun van geestverwante politici te kopen om zijn positie vis-à-vis de Verenigde Staten te versterken. Amerikaanse kritiek op deze beïnvloedingspogingen vindt in het algemeen weinig weerklank bij de landen en/of leiders waarop de kritiek betrekking heeft, maar veroorzaken wel nieuwe spanningen in de relatie met de VS.

(SC) De Venezolaans-Amerikaanse spanningen hebben er inmiddels toe geleid dat de Venezolaanse samenwerking met het Amerikaanse *Drugs Enforcement Agency* eind juli door Venezuela is beëindigd. Eerder dit jaar had Venezuela al de militaire samenwerking en uitwisselingen met de VS stopgezet. Venezuela blijft echter militair in de VS op het hoogste niveau vertegenwoordigd met een defensieattaché met de rang van divisiegeneraal. Ook is er inmiddels sprake van initiële contacten met de VS over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst op het gebied van de drugsbestrijding. Dit geeft aan dat noch de VS, noch Venezuela hun onderlinge relatie op de spits willen drijven.

(SC) Wat betreft de Nederlandse Antillen en Aruba heeft de verslechterde relatie met de VS de laatste tijd niet tot nieuwe spanningen geleid. Terwijl het bezoek van de Amerikaanse helikopter carrier USS Saipan in maart 2005 nog tot een scherp Venezolaans protest, Venezolaanse militaire paraatheidsmaatregelen en een politieke crisis op Curaçao leidde, was hiervan bij enkele recentere bezoeken van Amerikaanse marineschepen aan Curaçao en Aruba geen sprake. Hoewel in de Venezolaanse media melding werd gemaakt van die bezoeken was de officiële Venezolaanse reactie terughoudend. Wel zijn er aanwijzingen voor toegenomen belangstelling van Venezuela voor de Nederlandse Antillen en Aruba in het licht van de komende onderhandelingen over de staatkundige toekomst van de Nederlandse Antillen en de begin 2006 te houden verkiezingen. Venezuela ziet hierin waarschijnlijk mogelijkheden om haar politieke invloed te vergroten en de Amerikaanse rol op de eilanden terug te dringen. Daarbij vormen met name de Amerikaanse militaire steunpunten voor drugsbestrijdingsvluchten op Curaçao en Aruba een belangrijk doelwit, maar ook pogingen van Amerikaanse investeerders om de raffinaderij op Curaçao over te nemen. Deze Isla-raffinaderij heeft voor Venezuela vooral politiek-strategische waarde. Vermoed wordt dat Venezuela om haar politieke invloed te vergroten selectieve financiële steun geeft aan partijen die welwillend tegenover Chávez staan en voorstander zijn van voortzetting van het Venezolaanse beheer over de raffinaderij.